

безпечення місцевого самоврядування в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду : дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. управління : спец. 25.00.04 "Місцеве самоврядування" / В. О. Федотов ; Донецький держ. ун-т управління. - Донецьк, 2006. - 220 с.

18) Фінанси / [С. І. Юрій, Т. О. Кізіма, М. М. Тріпак, Н. П. Злепко ; ТАНГ]. - Тернопіль, 2002. - 207 с.

19) Фінанси / [за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова]. - К. : Знання, 2008. - 611 с.

20) Финансы / [В. М. Родионова, Ю. Я. Вавилов, Л. И. Гончаренко и др. ; под ред. В. М. Родионовой]. - М. : Финансы и статистика, 1993. - 432 с.

21) Финансы, денежное обращение и кредит / [под ред. В. К. Сенчагова, А. И. Архипова]. - М. : Проспект, 2000.

N. Vovna

FINANCIAL PROVIDING OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ORGANS

Approaches are brought to determination of the financial providing and the own understanding of term «financial providing of local self-government organs» is given. Principles, sources and forms of financing of local self-government organs activity, are certain. The ways of providing of financial independence of local-authority organs are offered through the improvement of current budgetary legislation and strengthening of local budgets incomes.

Key words: organs of local self-government, financial providing, budgetary financing, local budgets incomes.

© Н. Вовна

Надійшла до редакції 14.06.2010

УДК 338.12.017

МОДЕЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ

ЛЮДМИЛА ГОРДІЄНКО,

старший викладач Черкаського державного технологічного університету

У статті з'ясовано специфіку, структуру та важелі регулювання доходів населення. Виявлено причини неефективності нині чинного регулятивного механізму. Розроблено формалізовану модель, яка дозволяє виявляти резерви та напрями ефективного формування доходів населення.

Ключові слова: доходи населення, регулятивний механізм, параметри моделі, трансферти, податок з доходу.

Постановка проблеми. Пріоритетним напрямом державної соціальної політики в Україні на найближчі роки є забезпечення поступового зростання доходів населення. Доходи населення є одним із основних індикаторів суспільного розвитку країни, забезпечуючи життєво необхідні потреби населення та формуючи суспільні настрої, що в сукупності сприяє економічному зростанню. Неможливо реалізувати будь-яку програму реструктуризації галузей економіки, здійснити низку необхідних реформ без забезпечення гідної заробітної плати членам конкретного соціуму. Саме проблема низького рівня оплати праці працездатного населення України зумовлює трудову еміграцію, вплив кваліфікованих працівників у ті сфери економіки, де їм пропонують вищий рівень оплати праці.

Отже, рівень оплати праці конкретного працівника, рівень соціальної допомоги, які в сукупності формують значну частину доходів населення, нині є надзвичайно актуальною проблемою для України.

Аналіз попередніх досліджень. Теоретичні основи дослідження доходів населення були започатковані ще класиками економічної науки - Я. Віттом, Н. Канаром, М. Кейнсом, У. Петті, Р. Кене, А. Смітом.

Найбільш активно проблемами доходів населення займалися представники інституціоналізму в 50-60-х рр. XX ст. - Дж. К. Гелбрейт, Г. Мюрдаль, Р. Пігу, а в 70-80-х рр. XX ст. - Л. Вальрас, І. Делфі, А. Маршал, С. Кузнець, К. Хорнбек.

В українській науковій традиції XIX-XX ст. проблема державного регулювання доходів населення була предметом розгляду М. Бунге, В. Навроцького, І. Патлаєвського, С. Подолинського, Є. Слуцького, М. Туган-Барановського. Необхідно зазначити, що вона набула особливого значення й у дослідженнях учених пострадянських країн, зокрема Росії - Л. Абалкін, А. Белов, С. Белозеров, М. Желтов, В. Ковальов, В. Нестеров, М. Романовський, Б. Сабанті, А. Черонов. Серед сучасних українських учених, які плідно працюють у цьому напрямі, слід назвати О. Амошу, О. Базиліюка, В. Вишневського, В. Гейця, Д. Богиню, Е. Лібанову, С. Тютюникову та інших.

Динамічність суспільних процесів, необхідність урахування нових реалій початку другого десятиліття XXI ст. зумовлюють пошук нових підходів до формування доходів населення і потребують узгодження наукових поглядів щодо оплати праці зі стратегічними

№ 4 (104) липень-серпень 2010 р.

орієнтирами України, які спрямовані на інтеграцію до європейських політичних та економічних структур.

Мета статті - розробка з відповідним економіко-математичним обґрунтуванням механізмів регулювання доходів населення.

Виклад основного матеріалу. Проблема формування доходів населення не є суто економічною і, зокрема, фінансовою. Створення доходу конкретного індивіда завжди пов'язано з привласненням, а тому має соціальні, зокрема демографічні, юридичні, а також природно-географічні та політичні ознаки.

В Україні протягом періоду незалежності сформувалась певна система формування доходів населення, яка ввбирала в себе елементи соціального захисту, певним чином успадковані з Радянського Союзу, та ті, які діють в економічно розвинених країнах світу. Окрім цього, сучасна система формування доходів перейняла на себе негативний досвід формування доходів, пов'язаних із "тіньовими" схемами.

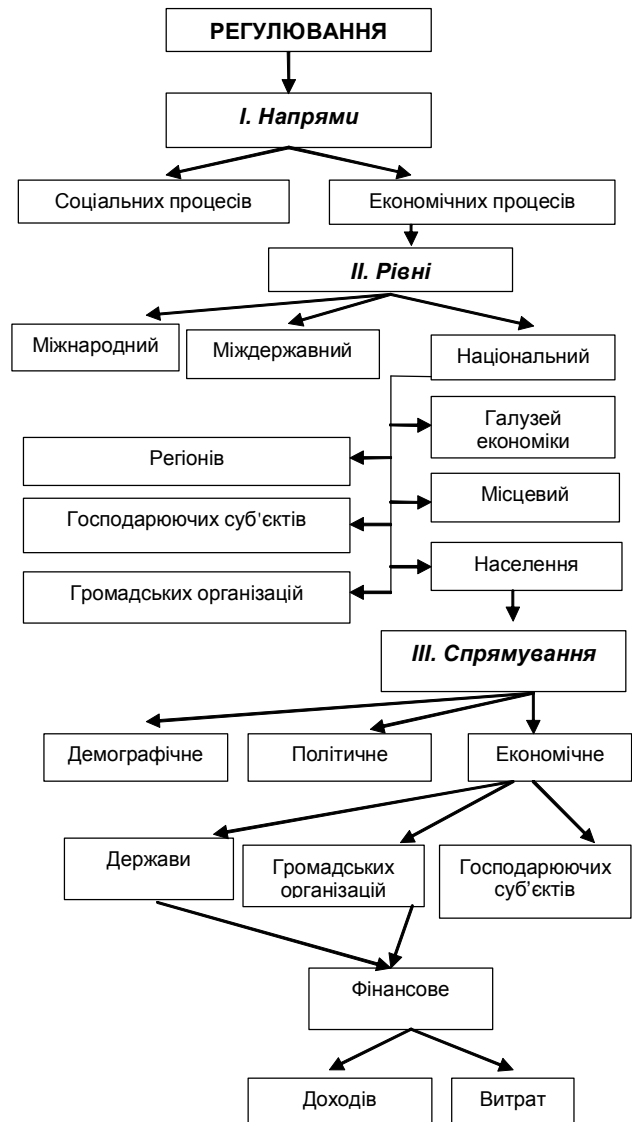
На межі двох століть в Україні були запроваджені соціальні стандарти, які регламентували окремі напрями одержання доходів її громадянами, але, як показав досвід їх застосування, вони не стали дієвим регулятором у напрямі формування доходів. Підтвердженням цього є те, що в окремі роки протягом першого десятиліття XXI ст. мінімальна заробітна плата була нижчою від прожиткового мінімуму, збільшилось розшарування населення за рівнем доходів (згідно з методикою за коефіцієнтом Джині), рівень тінізації доходів сягав до 30 %. До того ж, попри одні з найбільших темпів зростання заробітної плати (від 10 до 20 %), рівень соціальних виплат щодо ВВП в Україні є одним із найнижчих порівняно з країнами ЄС (табл. 1) [1].

Таблиця 1. - Порівняння соціальних виплат щодо ВВП в Україні та інших країнах світу, %

Країни	Роки		
	2000	2004	2007
Україна	3,5	5,6	6,8
Бельгія	27,6	27,4	26,7
Данія	30,2	29,8	28,8
ФРН	29,3	29,6	29,5
Греція	24,2	25,5	26,4
Іспанія	20,6	20,2	20,1
Франція	30,5	30,2	29,7
Ірландія	15,5	14,8	14,1
Італія	25,0	25,3	25,2
Люксембург	21,7	21,8	21,0
Нідерланди	28,4	28,0	27,4
Австрія	28,4	28,8	28,7
Португалія	22,1	22,6	22,7
Фінляндія	27,3	26,7	25,2
Швеція	33,4	32,9	32,3
Велика Британія	26,9	26,5	26,8
Ісландія	18,5	19,1	19,5
Норвегія	27,5	27,9	25,4
Швейцарія	28,0	28,3	28,7
Словаччина	20,4	20,4	20,0
Словенія	26,6	26,6	26,6

Отже, аналізуючи стан регулювання доходів населення, можна зробити висновок про неефективність застосовуваних важелів, зокрема державного впливу.

З'ясуємо структуру регулювання доходів населення (рис. 1).

Рис. 1. Структурна схема регулювання доходів населення.

В економічно розвинених країнах сформований відповідний механізм реалізації основних функцій держави, який є адекватним її стратегії розвитку. Структура такого механізму обумовлюється особливостями розвитку конкретної країни, зокрема політичним устроєм, рівнем економічного розвитку, формами власності, функціонуючою фінансовою системою. Досліджуючи специфіку функціонування фінансового механізму населення, можна виокремити такі складові:

- доходів і витрат;
- формування, реалізації, розвитку тощо;
- адміністрування податків (податковий);
- юридичного забезпечення (юридичний);
- інформаційного забезпечення;
- матеріально-технічного забезпечення.

Такий методологічний підхід забезпечує найбільш повне дослідження окремих сторін функціонування об'єкта й відповідає позиції відомої американської вченої в галузі економіки Дж. Робінсон, яка зазначала: "Тільки застосовуючи свій інструментарій під час дослідження спостережуваних фактів, економісти можуть

побудувати таку модель реальної дійсності, для розробки якої призначений створюваний інструментарій [2, с. 37].

Беручи до уваги такі підходи, пропонуємо зобразити структуру механізму фінансового регулювання доходів (рис. 2).

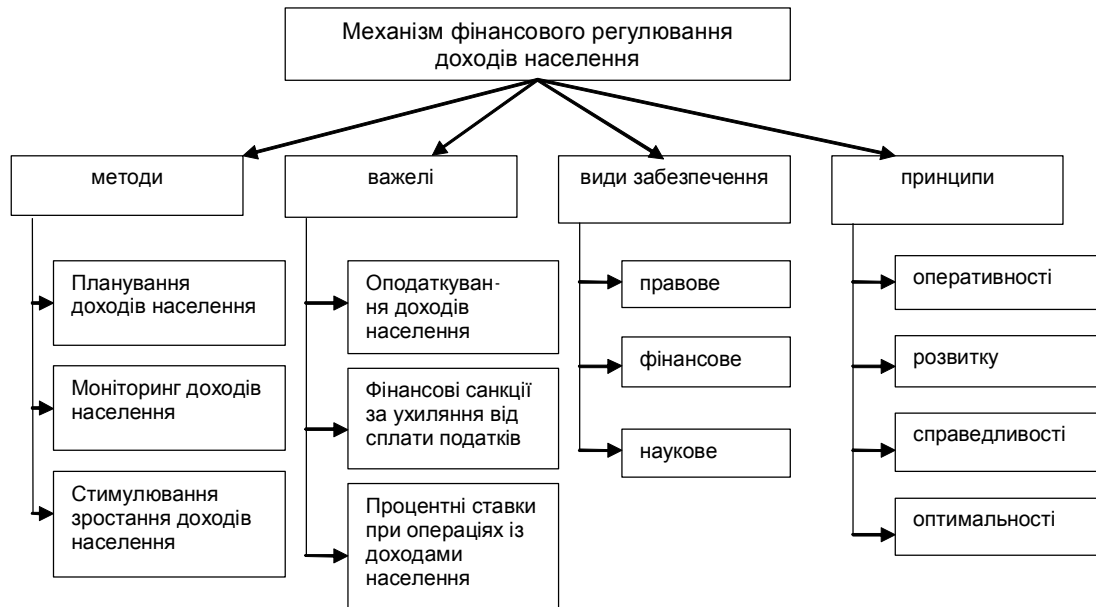

Рис. 2. Структура механізму фінансового регулювання доходів населення.

З'ясуємо специфіку цього механізму. Ґрунтовний аналіз праць українських учених-фінансистів дозволив виявити такі причини неефективності цього механізму:

Політичний зріз

- перманентні політичні протистояння, які протягом останніх років суттєво заважали реалізації основних завдань суспільного розвитку;

- доволі часті вибори до різних гілок влади, що спонукає провідні політичні партії надавати відповідні обіцянки електорату.

Економічний зріз

- відсутність чіткої стратегії розвитку основних галузей економіки, що негативно впливає на рівень доходів працівників цих галузей;

- невизначеність у проведенні реформ у таких сферах, як житлово-комунальне господарство, пенсійне забезпечення, медичне страхування тощо.

Юридичний зріз

- недосконалість правової бази регулювання рівня податкових платежів, зокрема оподаткування малого бізнесу, доходів від власності, окремих додаткових джерел доходів фізичних осіб;

- складність та запутаність окремих юридичних актів стосовно видів допомоги, зокрема соціальних пільг;

- невідповідність окремих соціальних стандартів реаліям України, їх суперечливість із європейськими стандартами.

Залежно від поставленої мети можна обрати різні підходи до здійснення прогнозних розрахунків доходів населення [3-6]. Один із підходів полягає в прогнозуванні "згори донизу", тобто на прогнозний період задається динаміка деяких ключових параметрів макроекономічної політики (бюджетної, фінансової, соціальної тощо). У найпростішому випадку задається

динаміка ВВП, на підставі чого виконується прогноз обсягу заробітної плати та визначаються інші складові доходів населення. Такий підхід дозволяє відстежити наслідки від реалізації заданих параметрів макроекономічної політики й використовується для здійснення коротко- та середньострокових прогнозів.

Розглянемо основні складові, що формують доходи населення. Згідно з класифікацією Держкомстату України, доходи населення складаються із заробітної плати; прибутку та змішаного доходу; доходів від власності; соціальної допомоги та інших одержаних поточних трансфертів (табл. 2).

Як свідчать статистичні дані, головними складовими доходів населення (згідно з офіційними даними) є заробітна плата та трансферти 81-82 %.

Отже, доходи населення можна подати у вигляді трьох агрегатів:

$$W = wL + W_1 + W_2,$$

де wL - заробітна плата;

W_1 - сума прибутку та змішаного доходу та доходів від власності (одержані);

W_2 - соціальна допомога та інші одержані поточні трансферти.

Обґрунтуємо модель заробітної плати (wL ¹).

Згідно зі статистичними даними, зарплата є основним джерелом формування доходів населення її частка в сумарних доходах складає за період з 2004-2009 рр. 42-45 % (табл. 2).

¹ Нами оплату праці найманих працівників позначено через (wL), де W - середня заробітна плата на одного працівника, L - кількість зайнятих у виробництві, що інтерпретується як єдиний агрегат "фонд заробітної плати".

Таблиця 2. - Динаміка доходів населення*

		2004	2005	2006	2007	2008	2009
Доходи (усього), млн грн	W	274 241	381 404	472 061	623 289	845 641	897 669
у тому числі:							
заробітна плата	wL	117 227	160 621	205 120	278 968	366 387	376 088
прибуток та змішаний дохід	W ₁	43 828	58 404	69 186	95 203	131 139	131 288
доходи від власності (одержані)		8 337	11 072	13 855	20 078	28 432	34 868
соціальна допомога та інші одержані поточні трансферти	W ₂	104 849	151 307	183 900	229 040	319 683	355 425
Доходи (усього), %	W	100	100	100	100	100	100
у тому числі:							
заробітна плата	ω	43	42	43	45	43	42
прибуток та змішаний дохід	ω ₁	16	15	15	15	16	15
доходи від власності (одержані)		3	3	3	3	3	4
соціальна допомога та інші одержані поточні трансферти	ω ₂	38	40	39	37	38	40

* За інформацією Держкомстату України [7].

Необхідно зауважити, що застосування економетричних моделей для прогнозування динаміки заробітної плати для України в досліджуваний період супроводжується певними методологічними труднощами, зокрема нерепрезентативністю статистичних даних, короткими часовими рядами, неоднорідністю даних тощо. Тому був застосований інший підхід. Ураховуючи реалії вітчизняної економіки, можна припустити, що кількість зайнятих працівників та фонд оплати праці формуються таким чином, щоб максимізувати сумарний прибуток підприємців (або мінімізувати витрати). Цю гіпотезу було визнано цілком прийнятною та адекватною в ряді робіт [4, 6]. Так, було одержано таке співвідношення для заробітної плати як функції ВВП [6]:

$$wL(t) = \beta(1 - \omega)Y(t), \quad (1.1)$$

де $\omega = \frac{T}{Y}$ частка податків у ВВП (Y) (тут обсяг податків (T) - це "податки за винятком субсидій на виробництво та імпорт" із таблиці "витрати-випуск"). β є коефіцієнтом еластичності випуску по зарплаті у виробничій функції $Y = F(K, L)$:

$$\beta = \frac{\partial F(K, wL)}{\partial (wL)} \frac{wL}{Y}. \quad (1.2)$$

Тут wL - "оплата праці найманих працівників" також із таблиці "витрати-випуск".

Необхідно зауважити, що безпосереднє використання формули (1.1) для цілей нашого дослідження-прогнозування доходів населення - є дискусійним, оскільки "оплата праці найманих працівників" у розрізі таблиці "витрати-випуск" і "заробітна плата" в розрізі таблиці "Доходи та витрати населення" мають різний економічний зміст і відрізняються майже на третину.

Тому приведемо формулу (1.1) до такого динамічного вигляду:

$$wL(t+1) = \beta(t+1)[(1 - \omega(t+1))Y(t+1)]. \quad (1.3)$$

У цьому випадку параметри β і ω вже не мають тієї чіткої економічної інтерпретації й узагалі їх не можна вважати постійними, вони є функціями часу. Таким чином, у цій формулі маємо:

$wL(t+1)$ - прогнозований обсяг заробітної плати;

$Y(t+1)$ - прогнозований обсяг ВВП, який задається екзогенно - є заданим параметром (або цільовим орієнтиром) економічної політики уряду;

$$\omega(t) = \frac{T(t)}{Y(t)} \text{ - частка податків із доходів з таблиці}$$

"Доходи та витрати населення" у ВВП; (1.4)

$$\beta(t) = \frac{wL(t)}{(1 - \omega(t))Y(t)} \text{ - параметр моделі, який ура-}$$

ховує зміни у фінансовій політиці уряду. (1.5)

Прогнозовані значення параметрів β і ω , що входять до (1.3), визначаються за такими рекурентними формулами (або авторегресійними рівняннями 1-го порядку):

$$\beta(t+1) = \beta(t) + \beta^*(t+1), \quad (1.6)$$

$$\omega(t+1) = \omega(t) + \omega^*(t+1). \quad (1.7)$$

Зауважимо, що коефіцієнти $\beta^*(t+1)$ та $\omega^*(t+1)$ обираються з урахуванням певних припущень (або цільових орієнтирів) щодо макроекономічної ситуації та політики уряду (податкової політики, рішень щодо встановлення розміру мінімальної заробітної плати та інших соціальних стандартів, очікуваної динаміки ВВП тощо).

У першому наближенні, якщо суттєвих змін не передбачається, можна вважати їх рівними нулю або

оцінити за статистичними даними моделі авторегресії 1-го порядку та знайти чисельне значення β^* та ω^* .

Обґрунтуємо модель прибутку та змішаного доходу (W_1).

Цей агрегат складає ту частину доходів населення, що утворюється за рахунок підприємницької діяльності (зокрема в торгівлі, сфері послуг, фермерському господарстві тощо), при цьому, як було зазначено вище, до цього агрегату включено також агрегат "доходи від власності". Зауважимо, що хоча агрегат "прибуток та змішаний дохід" і міститься в офіційній статистичній звітності, проте має оціночний характер і прогнозується, як правило, шляхом екстраполяції наявних тенденцій. Для нього побудова факторних прогнозних моделей також зумовлена значними труднощами, пов'язаними зі значною кількістю факторів, від яких він залежить, при цьому в більшості з них відсутні репрезентативні статистичні ряди даних.

Тому ми визначили його як частку ВВП за допомогою корегуючого параметра $\omega_1(t)$:

$$\omega_1(t) = \frac{W_1(t)}{Y(t)}, \text{ який ураховує зміни в податковій}$$

політиці уряду. (1.8)

Згідно зі статистичними даними за період із 2004-2009 рр., ВВП поступово зростає із 0,15 до 0,18 (максимальна варіація складає близько 11 %, при цьому між суміжними роками ще менше).

Отже, будемо використовувати для моделювання цього агрегату рекурентно-різницеве рівняння:

$$W_1(t+1) = \omega_1(t+1)Y(t+1), \quad (1.9)$$

де прогнозоване значення параметра $\omega_1(t+1)$ дорівнюватиме:

$$\omega_1(t+1) = \omega_1(t) + \omega_1^*(t+1). \quad (1.10)$$

Тут $\omega_1^*(t+1)$ визначається експертним шляхом.

Обґрунтуємо модель соціальної допомоги та інших одержаних поточних трансфертів (W_2).

Цей агрегат складається з поточних виплат населенню в грошовій формі у вигляді пенсій, стипендій, страхових відшкодувань, виплат одноразової матеріальної допомоги працівникам, компенсацій та соціальної допомоги тощо. Таким чином, обсяг трансфертів, як і зарплата в неринковому секторі економіки, повністю залежить від параметрів та ресурсів держбюджету й на прогнозний період може бути визначений як певна частина загальних видатків.

Тому для моделювання трансфертів ми також застосуємо різницево-рекурентну модель:

$$W_2(t+1) = \omega_2(t+1)Y(t+1), \quad (1.11)$$

$$\text{де } \omega_2(t+1) = \omega_2(t) + \omega_2^*(t+1), \quad (1.12)$$

$$\omega_2(t) = \frac{W_2(t)}{Y(t)}. \quad (1.13)$$

Параметр $\omega_2^*(t+1)$ також обирається експертно і з урахуванням тих самих міркувань, що й при визначенні параметрів (1.6), (1.7), (1.10).

Таким чином, результуюча модель формування доходів населення матиме такий вигляд:

$$W(t) = wL(t) + W_1(t) + W_2(t), \quad (1.14)$$

де окремі доданки (складові агрегати доходу) подані як функції від ВВП та параметрів моделі β і ω :

$$\begin{cases} wL(t) = \beta(t)[(1 - \omega(t))Y(t)] \\ W_1(t) = \omega_1(t)Y(t) \\ W_2(t) = \omega_2(t)Y(t) \end{cases} \quad (1.15)$$

Для прогнозування доходів населення на наступний період часу (рік) використовується така специфікація моделі:

$$W(t+1) = wL(t+1) + W_1(t+1) + W_2(t+1), \quad (1.16)$$

$$\begin{cases} wL(t+1) = \beta(t+1)[(1 - \omega(t+1))Y(t+1)] \\ W_1(t+1) = \omega_1(t+1)Y(t+1) \\ W_2(t+1) = \omega_2(t+1)Y(t+1) \end{cases} \quad (1.17)$$

Параметри моделі визначаються із наступних рекурентних рівнянь:

$$\begin{cases} \beta(t+1) = \beta(t) + \beta^*(t+1) \\ \omega(t+1) = \omega(t) + \omega^*(t+1) \\ \omega_1(t+1) = \omega_1(t) + \omega_1^*(t+1) \\ \omega_2(t+1) = \omega_2(t) + \omega_2^*(t+1) \end{cases} \quad (1.18)$$

Тут $\beta^*(t+1)$, $\omega^*(t+1)$, $\omega_1^*(t+1)$, $\omega_2^*(t+1)$ - корегуючі множники, які на прогнозований період обираються експертним шляхом, виходячи з міркувань, наведених вище.

Остаточну прогнозований обсяг доходу обчислюється за формулою:

$$W(t) = wL(t) + W_1(t) + W_2(t). \quad (1.19)$$

Застосування моделі для виконання прогнозних розрахунків доходів населення пропонується реалізувати за таким алгоритмом:

1. Обираємо прогнозне значення для ВВП на 2010 р. на рівні 4 % (прогноз ЄБРР [9]).

2. Знаходимо фактичне значення параметрів моделі $\beta(t)$, $\omega(t)$, $\omega_1(t)$, $\omega_2(t)$ на 2009 рік (табл. 3).

3. Оцінюємо значення $\beta^*(t+1)$, $\omega^*(t+1)$, $\omega_1^*(t+1)$ в авторегресійних рівняннях (1.6), (1.7), (1.10) на часовому інтервалі 2004-2009 рр. (6 спостережень):

$$\beta(t+1) = \beta(t) + 0,02$$

$$\omega(t+1) = \omega(t) + 0,004$$

$$\omega_1(t+1) = \omega_1(t) + 0,006$$

4. Коефіцієнти $\omega_2(t)$ беруться постійними на інтервалі 2004-2008 рр. У прогнозованому періоді беремо значення цього коефіцієнта на рівні 2009 року:

$$\omega_2(t) = 0,34, t = 2004, \dots, 2008$$

$$\omega_2(2009) = \omega_2(2010) = 0,39$$

5. Розраховуємо фактичне значення коефіцієнтів K_i для 2009 року та беремо їх значення для здійснення прогнозу.

Результати розрахунків та відносні похибки обчислення параметрів моделі та доходів населення наведено в табл. 3.

Таблиця 3. - Оцінки параметрів моделі, похибки та результати прогнозу доходів населення

		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010 прогноз у цінах 2009 року
Доходи (усього)	W	274 241	381 404	472 061	623 289	845 641	897 669	958 305
у тому числі:								
заробітна плата	wL	117 227	160 621	205 120	278 968	366 387	376 088	408 784
прибуток та змішаний дохід	W_1	52 165	69 476	83 041	115 281	159 571	166 156	178 510
різні види соціальної допомоги та інші одержані поточні трансферти	W_2	104 849	151 307	183 900	229 040	319 683	355 425	371 010
ВВП	Y	345 113	441 452	544 153	720 731	949 864	914 720	951 309
Податки з доходу	T	19 030	25 461	33 803	49 053	67 606	66 028	
Частка податків з доходу у ВВП, фактична	$\omega_\phi(t)$	0,0551	0,0577	0,0621	0,0681	0,0712	0,0722	0,0722
розрахункова	$\omega_p(t)$	0,0551	0,0581	0,0611	0,0641	0,0671	0,0701	0,0731
Коеф. еласт. випуску по ЗП, фактичний	β_ϕ	0,3595	0,3861	0,4019	0,4153	0,4153	0,4431	
розрахунковий	β_p	0,3595	0,3795	0,4061	0,4219	0,4353	0,4353	0,4631
Частка W_1 у ВВП, фактична	$\omega_{1\phi}(t)$	0,1512	0,1574	0,1526	0,1600	0,1680	0,1816	
розрахункова	$\omega_{1p}(t)$	0,1512	0,1572	0,1632	0,1692	0,1752	0,1812	0,1872
Частка W_2 у ВВП, фактична	$\omega_{2\phi}(t)$	0,3038	0,3427	0,3380	0,3178	0,3366	0,3886	
розрахункова	$\omega_{2p}(t)$	0,3400	0,3400	0,3400	0,3400	0,3400	0,3400	
Заробітна плата, розрахункова	wL_p		157 869	207 262	283 395	384 073	369 421	408 784
Відносна похибка			-0,0171	0,0104	0,0159	0,0483	-0,0177	
Прибуток та змішаний дохід, розрахунковий	W_{1p}		69 376	88 904	114 312	157 630	159 155	178 510
Відносна похибка			-0,0014	0,0706	-0,0084	-0,0122	-0,0421	
Соціальна допомога та інші одержані поточні трансферти, розрахункові	W_{2p}		150 094	185 012	245 049	322 954	311 005	371 010
Відносна похибка			-0,0080	0,0060	0,0699	0,0102	-0,1250	
Доходи (усього)	W_p		377 338	481 178	642 755	864 657	839 582	958 305
Відносна похибка			-0,0107	0,0193	0,0312	0,0225	-0,0647	
I					$K1=$	0,3229	$W^{(I)}$	309 442
II					$K2=$	0,1971	$W^{(II)}$	188 868
III					$K3=$	0,1548	$W^{(III)}$	148 304
IV					$K4=$	0,3253	$W^{(IV)}$	311 691

Висновки

1. Нині чинний регулятивний механізм формування доходів населення є неефективним і потребує суттєвих коректив.

2. Запропонована модель регулювання доходів населення дозволяє виявляти резерви та напрями ефективного формування доходів населення.

Беручи до уваги актуальність проблем регулюван-

ня доходів населення доцільно проведення подальших наукових розробок у цьому напрямі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Давидюк О. О. Світовий досвід фінансування соціальних виплат / О. О. Давидюк ; Центр перспективних соціальних досліджень [Електронний ресурс]. - Режим доступу : url: <http://www.cpsr.org.ua>.

2. Робинсон Дж. Экономические теории несовершенной конкуренции / Дж. Робинсон. - М. : Прогресс, 1993. - 423 с.

3. Суворов А. В. Методы построения дифференцированного баланса денежных доходов и расходов населения и прогнозные расчеты на его основе / А. В. Суворов, Г. М. Сухорукова // Проблемы прогнозирования. - 2008. - № 5. - С. 35-50.

4. Суворов А. В. Доходы и потребление населения: макроэкономический анализ и прогнозирования / А. В. Суворов. - М. : МАКС-Пресс, 2001.

5. Валицкий С. В. Прогнозирование и планирование экономики / С. В. Валицкий. - Минск : БНТУ, 2009. - 116 с.

6. Бродский Б. Е. Эконометрический анализ влияния бюджетно-налоговой политики на экономический рост в России /

Бродский Б. Е. - М. : ЦЭМИ РАН, 2007. - 20 с. - (Препринт / Центр ситуационного анализа и прогнозирования).

7. Офіційний веб сайт Держкомстату України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : url: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

8. Дербенцев В. Д. Моделювання складових валової доданої вартості національної економіки / В. Д. Дербенцев // Моделювання та інформаційні системи в економіці : зб. наук. праць. - К. : КНЕУ, 2010. - Вип. 80. - С. 128-141.

9. Офіційний веб сайт інформаційної агенції "РБК-Україна" [Електронний ресурс]. - Режим доступу : url: <http://www.rbc.ua/ukr/top/show/ebrr-uluchshil-prognoz-rosta-vvp-ukrainy-v-2010-g-do-4-18052010171400>.

L. Hordijenko

THE MODEL OF INCOME REGULATION

The article deals with the specification, structural and ways of public income regulation. The reasons of regulatory mechanism inefficiency were revealed. The formalized model of public income regulation with considering impact factors.

Key words: public income, regulatory mechanism, model characteristics, transfer deeds, tax on income.

© Л. Гордієнко

Надійшла до редакції 08.06.2010

УДК 339.137.22:631

РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ОСНОВА ЇХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

ІРИНА СМЕЛЬЯНОВА,

аспірант Луганського національного аграрного університету

У статті визначено сутність поняття "ресурсний потенціал аграрних підприємств" та його роль у забезпеченні конкурентоспроможності. Досліджено сучасні тенденції та особливості ресурсного забезпечення аграрних підприємств Донецької області та окреслено можливі напрямки його оптимізації.

Ключові слова: конкурентоспроможність, аграрний сектор, ресурсний потенціал, ресурсне забезпечення, аграрні підприємства.

Постановка проблеми. Забезпечення конкурентоспроможності та реалізації конкурентних переваг аграрних підприємств в умовах розвитку ринкової економіки в Україні тісно пов'язане з процесами раціонального формування й ефективного використання їх ресурсного потенціалу.

Саме досягнення бажаного рівня конкурентоспроможності виробництва ґрунтується на наявності ресурсного потенціалу, збалансованого за всіма позиціями.

Але в сучасних економічних умовах ресурсний потенціал більшості аграрних підприємств ні за кількисни-

ми, ні за якісними характеристиками не в змозі забезпечити стратегічний інноваційний розвиток. Тому важливою проблемою сучасного етапу розвитку аграрної економіки України є аналіз тенденцій ресурсного забезпечення аграрного виробництва та пошук напрямів формування та ефективного використання наявного ресурсного потенціалу аграрних підприємств для забезпечення їх конкурентоспроможності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню теоретико-методологічних питань формування, оцінки та відтворення ресурсного потенціалу в аграрному секторі присвятили свої праці відомі вітчиз-

№ 4 (104) липень-серпень 2010 р.